

ALLES WETEN, IS ALLES BEGRIJPEN

Rapportage naar aanleiding van de vlucht van verdachte Saban B.

23 oktober 2009

mr. D.W. Steenhuis

INHOUD

1. OPDRACHT EN WERKWIJZE	4
2. DE OVERDRACHT VAN DE ZAAK	6
2.1 Overdracht van de eerste aan de tweede lijn	6
2.2 Eigenaarschap	7
3. STANDPUNT OM INZAKE SCHORSING VOORLOPIGE HECHTENIS	9
3.1 Communicatie tussen de eerste en de tweede lijn met betrekking tot de verzoeken om schorsing van de voorlopige hechtenis	14
3.2 Kennis van de zaak bij de tweede lijn	16
4. PERIODE NA SCHORSING VERDACHTE	20
4.1 Zitting van 10 september 2009	20
4.2 Slachtoffers	21
4.3 Maatregelen na de schorsing	22
5. AFSPRAKEN TUSSEN OM EN POLITIE OVER MELDINGSPLICHT	24
6. CONCLUSIES	25
7. AANBEVELINGEN	29
NAWOORD	31
BIJLAGE 1: Geïnterviewde personen	32
BIJLAGE 2: Standaard brief gerechtshof bij pro forma behandelingen	33
BIJLAGE 3: Passage uit proces-verbaal van zitting 18 juni 2009	34

GEBRUIKTE AFKORTINGEN / BEGRIPPENLIJST

AG	advocaat-generaal
(plv.) HAG	(plaatsvervangend) hoofd advocaat-generaal
(h)ovj	(hoofd)officier van justitie
NIAS	systeem voor registratie strafzaken in hoger beroep
zaaks-AG	De AG die inhoudelijk aan de zaak gekoppeld is
zittings-AG of	
behandelend AG	De AG die de zaak behandelt ter terechtzitting
gebieds-AG	De AG die contact onderhoudt met een bepaald eerste lijns parket

1. OPDRACHT EN WERKWIJZE

In de strafzaak in hoger beroep, tegen de in eerste aanleg voor mensenhandel veroordeelde Saban B. (onderzoek “Sneep”), is de verdachte, nadat zijn voorlopige hechtenis door het hof was geschorst, gevlucht, vermoedelijk naar Turkije.

Het Openbaar Ministerie heeft naar aanleiding van verzoeken van Saban B. om schorsing van de voorlopige hechtenis in hoger beroep, tijdens twee pro forma zittingen ingestemd met een schorsing voor de duur van twee dagen. Het gerechtshof heeft de voorlopige hechtenis uiteindelijk geschorst voor de duur van één week. De vordering tot opheffing van de schorsing heeft het gerechtshof afgewezen, waarna verdachte is gevlucht.

Naar aanleiding van de vlucht van verdachte heeft het College van procureurs-generaal (hierna: het College) besloten een diepgaand intern onderzoek te laten verrichten. Mij is gevraagd dit onderzoek uit te voeren aan de hand van de volgende onderzoeksvragen:

De overdracht van de zaak aan het ressortsparket te Arnhem

- *Hoe en op welke momenten heeft de overdracht van de zaak van de eerste aan de tweede lijn feitelijk plaatsgevonden?*
- *Hoe is aan het principe van “eigenaarschap van de zaak” vormgegeven in de onderhavige zaak? In hoeverre heeft de leiding van het arrondissementsparket daarin een rol gespeeld?*

Het standpunt van het Openbaar Ministerie om in te stemmen met een schorsing van de voorlopige hechtenis van beperkte duur

- *Hoe is de communicatie verlopen tussen de eerste en tweede lijn in het kader van de verzoeken om schorsing van de voorlopige hechtenis in hoger beroep?*
- *In hoeverre waren de AG’s die de zaak ter zitting behandelden inhoudelijk op de hoogte van de voor de te nemen beslissing relevante informatie, met name ten aanzien van het feit dat verdachte tot ongewenst vreemdeling was verklaard, alsmede ten aanzien van de verzoeken om verlof die verdachte heeft ingediend bij de directeur van het Huis van Bewaring waar hij zijn voorlopige hechtenis doorbracht?*

Periode na de schorsing van verdachte

- *Wat heeft de betreffende AG ter zitting van 10 september 2009 naar voren gebracht ter onderbouwing van de vordering tot opheffing van de schorsing van de voorlopige hechtenis?*
- *Met wie van de slachtoffers van verdachte, op welk moment en op welke wijze zijn de beslissing om de voorlopige hechtenis te schorsen en de beslissing om de vordering tot opheffing van de schorsing van de voorlopige hechtenis af te wijzen, gecommuniceerd?*
- *Welke maatregelen zijn er getroffen nadat verdachte zich niet meer had gemeld?*

De afspraken tussen het Openbaar Ministerie en de politie over de meldingsplicht van verdachte

- *Wat heeft het Openbaar Ministerie met de politie afgesproken met betrekking tot de situatie dat verdachte zich niet meer conform de hem opgelegde voorwaarde dagelijks bij de politie zou melden?*

Aanbevelingen

- *Geven de onderzoeksbevindingen aanleiding tot het doen van aanbevelingen? Zo ja, welke?*

Ten behoeve van dit onderzoek is kennis genomen van de relevante schriftelijke stukken. Tevens zijn gesprekken gevoerd met een aantal betrokkenen zoals genoemd in bijlage 1.

Bij het uitvoeren van het onderzoek ben ik bijgestaan door mr. M.C.P. Korten, senior medewerker op de afdeling Bestuurlijke en Juridische Zaken van het parket-generaal. Ook is assistentie verleend door mr. C.A. Nortier, medewerker op dezelfde afdeling.

2. DE OVERDRACHT VAN DE ZAAK

Saban B. is op 11 juli 2008 door de rechtbank Utrecht, zitting houdende te Almelo, wegens onder meer dwang tot prostitutie en mensenhandel, veroordeeld tot een gevangenisstraf van 7 jaar en 6 maanden. Op 16 juli 2008 heeft verdachte appel ingesteld tegen dit vonnis. Het Openbaar Ministerie is op 24 juli 2008 in beroep gegaan. De zaak wordt in hoger beroep behandeld door het gerechtshof Amsterdam, zitting houdende te Arnhem.

2.1 Overdracht van de eerste aan de tweede lijn

Bij megazaken en andere bijzondere zaken zoals het onderzoek Sneep, ligt het voor de hand en is het ook van groot belang dat het ressortsparket vroegtijdig, dat wil zeggen nog voordat de rechtbank vonnis wijst, door het behandelend parket wordt betrokken bij de zaak. Het periodiek overleg tussen het betreffende parket en de gebieds-AG, zoals dat bij het ressortsparket Arnhem plaatsvindt, kan onder meer voor dat doel worden benut.

Het ressortsparket Arnhem heeft een gebieds-AG (voorheen contact-AG) aangewezen voor ieder arrondissementsparket, voor het Landelijk Parket en voor het Functioneel Parket. Op die manier kan de zaak reeds in een vroeg stadium worden gekoppeld aan één of meer AG's zodat, indien er appel wordt ingesteld, onmiddellijk duidelijk is wie de (inhoudelijke) eigenaar van de zaak is en dienovereenkomstig kan worden gehandeld.

Eén en ander is neergelegd in een tussen het ressortsparket Arnhem en het eerste lijns parket gesloten convenant. Eén keer per jaar vindt er een overleg plaats tussen de HAG Arnhem en de betrokken hovj's om deze wijze van samenwerking te evalueren.

Daarnaast heeft de leiding van het ressortsparket één keer per 4 maanden overleg met iedere gebieds-AG in het kader van de zogenoemde plannings- en verantwoordingsgesprekken.

In de onderhavige zaak dateren de eerste overleggen tussen de eerste en tweede lijn over de zaak "Sneep" van juni 2007. Nog vóór het vonnis van de rechtbank van 11 juli 2008, zijn er twee zaaks-AG's, waaronder de gebieds-AG, als eigenaren aan de zaak gekoppeld. Vastgesteld is dat de zaaks-AG's en de zaaksovj en de teamleider van het Landelijk Parket, veelal in het bijzijn van de met de zaak belaste secretarissen, op gezette tijden overleg hebben gevoerd, waartoe het initiatief door zowel de eerste als de tweede lijn werd genomen. Tijdens deze overleggen zijn de zaaks-AG's op de hoogte gesteld van de laatste ontwikkelingen en hebben zij de eerste lijn geadviseerd ten aanzien van onder meer de tenlastelegging en de

appellatie. Ze zijn als het ware in de gelegenheid gesteld mee te denken met de zaaksovj, zonder daarbij op de stoel van de eerste lijn te gaan zitten. De bij de zaak betrokken secretaris van het ressortsparket is aanwezig geweest bij de (inhoudelijke) zitting in eerste aanleg.

Tijdens de interviews is gebleken dat de voorgaande wijze van samenwerking ertoe heeft geleid dat de betrokkenen een positief beeld hebben van de overdracht van de zaak. Men voelde zich, over en weer, serieus genomen. Het merendeel van de geïnterviewden heeft de overdracht bestempeld als een schoolvoorbeeld van hoe een zaaksoverdracht zou moeten verlopen.

2.2 Eigenaarschap

Gezien de focus van het onderzoek op de tweede lijn ga ik er hierna van uit dat het College in het kader van dit onderwerp heeft bedoeld te vragen:

*Hoe is aan het principe van “eigenaarschap van de zaak” vormgegeven in de onderhavige zaak? In hoeverre heeft de leiding van het **ressortsparket** daarin een rol gespeeld?*

De aandacht voor eigenaarschap komt deels tot uitdrukking in het hiervoor genoemde convenant inzake de afstemming tussen de eerste en tweede lijn dat het ressortsparket Arnhem in 2007 heeft gesloten met het Landelijk Parket. De mate waarin dit convenant wordt nageleefd komt ter sprake in de al genoemde plannings- en verantwoordingsgesprekken tussen de HAG en de gebieds-AG, in het bijzijn van de betreffende secretaris.

In dit geval hebben zoals gezegd reeds vanaf 2007 overleggen plaatsgevonden tussen het Landelijk Parket en (in eerste instantie) de gebieds-AG over de zaak en zijn er nog vóór het vonnis van de rechtbank twee zaaks-AG's aangewezen, waaronder de gebieds-AG. Uit de interviews is gebleken dat het zaakseigenaarschap zich met name richt op de inhoudelijke kant van de zaak. Wanneer tussentijdse processuele stappen plaatsvinden, verdwijnt het eigenaarschap naar de achtergrond. Zo is gebleken dat bij de pro forma behandeling van 4 september geen van de zaaks-AG's betrokken is geweest.

De parketleiding is vanaf het begin betrokken geweest bij deze zaak en bij het aanwijzen van de zaaks-AG's. De zaak is meerdere malen onderwerp van gesprek geweest tijdens de voornoemde plannings- en verantwoordingsgesprekken. Vastgesteld kan worden dat de

parketleiding betrokken is gebleven bij nieuwe ontwikkelingen in de zaak, in die zin dat men is geïnformeerd en dat men heeft meegedacht met de zaaks-AG's.

In verband met een verzoek van een ander ressortsparket, is in overleg met de parketleiding besloten dat één van de zaaks-AG's, tevens zijnde de gebieds-AG, gedetacheerd zal worden bij dat andere ressortsparket. Daardoor is deze AG medio augustus 2009 onttrokken aan de zaak. Het ontstane gat in de bezetting is opgevuld door een collega. Overigens heb ik niet kunnen vaststellen dat het Landelijk Parket van deze wisseling op een andere wijze op de hoogte is gesteld dan middels een emailbericht van de vertrekkende zaaks-AG. Wel heeft de nieuwe zaaks-AG zich laten bijpraten door het Landelijk Parket. Gebleken is voorts dat de andere (oorspronkelijke) zaaks-AG gedurende langere tijd in belangrijke mate in beslag werd genomen door een andere grote zaak, te weten de zogenaamde Puttense moordzaak.

3. STANDPUNT OM INZAKE SCHORSING VOORLOPIGE HECHTENIS

Op 11 juli 2008 veroordeelt de rechtbank Utrecht, zitting houdend te Almelo de verdachte tot 7 jaren en 6 maanden gevangenisstraf met aftrek van voorarrest.

Op 4 september 2009 beslist het gerechtshof te Amsterdam, zitting houdend te Arnhem, dat de preventieve hechtenis voor een periode van 7 dagen wordt geschorst. Op 7 september wordt die beslissing geëffectueerd. In de tussentijdse periode is verdachte, voorzover ik heb kunnen nagaan, steeds gedetineerd geweest.

Om de detentie, in afwachting van de inhoudelijke behandeling van het hoger beroep te laten voortduren en de gronden waarop deze is gebaseerd te toetsen, wordt de zaak op gezette tijden zogenoemd pro forma behandeld.

De verdachte ontvangt ter voorbereiding van zo'n behandeling een briefje van het hof, waarin het karakter van de pro forma zitting wordt uiteengezet, de tijd wordt aangegeven die ervoor is uitgetrokken (10 minuten) en waarin wordt meegedeeld dat het aanbeveling verdient om eventuele verzoeken betreffende de voorlopige hechtenis, op voorhand aan het hof en de advocaat-generaal toe te zenden. (zie bijlage 2).

Behalve tijdens deze pro forma behandeling kan de (verlenging van) de gevangenhouding ook aan de orde komen tijdens een zogenoemde regiezitting waarin het hof met het OM en de verdediging afspraken maakt over de inhoudelijke behandeling van de zaak, bijvoorbeeld over nog te verrichten onderzoek, te horen getuigen en dergelijke.

In de genoemde periode van 11 juli 2008 t/m 4 september 2009 is de voorlopige hechtenis een keer verlengd door de raadkamer van het hof op 27 augustus 2008, heeft er één regiezitting plaatsgevonden te weten op 23 maart 2009 en zijn er op 5 januari, 18 juni en 4 september 2009 pro forma behandelingen geweest.

Uitgangspunt bij het ressortsparket te Arnhem is dat (ook) de regiezittingen en de pro forma behandelingen door de zaaks-AG worden gedaan uiteraard omdat deze de zaak het beste kent en daardoor ook het beste in staat is om zich een inhoudelijk verantwoord oordeel te vormen over eventuele verzoeken van de verdachte betreffende schorsing of opheffing van de voorlopige hechtenis. In de praktijk blijkt dit uitgangspunt in verband met afwezigheid van AG's als gevolg van andere zittingen, vergaderingen in- of buitenshuis, vakantie en dergelijke maar moeilijk te realiseren. Omdat bovendien de kans op verrassende wendingen tijdens een pro forma behandeling klein is gezien het

karakter van deze behandeling, doen feitelijk alle AG's dit type zaken. Deze worden tussen of aan het eind van de Meervoudige Kamer Zitting geplaatst.

Er zijn in Arnhem regels voor de manier waarop de zittings-AG's schriftelijk van informatie worden voorzien teneinde zo goed mogelijk inhoudelijk op de hoogte te raken van de zaak. Dat gebeurt door een mapje waarin de meest relevante stukken zitten, zoals de tenlastelegging, het proces-verbaal van de zitting(en) in eerste aanleg, het vonnis van de rechtbank, de appelmemoirie(s) en – indien van toepassing – de processen-verbaal van eerdere pro forma behandelingen. In Arnhem is het bovendien gebruikelijk nog een tweede mapje mee te geven aan de behandelend AG waarin andere inhoudelijke achtergrondstukken zitten.

Daarnaast kan het gewenst zijn dat er tevoren, maar ook na de zitting, contact is tussen de zaaks-AG en de zittings-AG in verband met eventuele recente ontwikkelingen in de zaak die nog niet schriftelijk zijn vastgelegd. En tenslotte kan het ook noodzakelijk zijn om, voordat een definitief standpunt wordt ingenomen, het gevoel van de eerste lijn in te winnen.

Uit het eerder genoemde briefje dat de verdachte van het hof ontvangt en de tijd die er voor de behandeling is uitgetrokken, blijkt wel dat de pro forma behandeling doorgaans weinig aanleiding zal geven tot onverwachte incidenten, temeer daar het hof aangeeft hiervan gaarne tevoren op de hoogte te worden gesteld.

Tegen deze achtergrond lijkt de hierboven geschetste wijze van voorbereiding op zich voldoende om ter zitting alert en inhoudelijk adequaat te kunnen optreden.

Overigens zal de AG, ook indien er geen verzoek tot schorsing of opheffing van de gevangenhouding wordt gedaan, net als het hof, zelfstandig hebben te beoordelen of de gronden voor de (voortdurende) van) de voorlopige hechtenis nog aanwezig zijn. Die afweging vindt uiteraard plaats op grond van de dan beschikbare informatie en kan anders uitvallen wanneer de verdediging ter zitting met nieuwe gegevens naar voren komt.

Hoe is dit alles nu in deze zaak verlopen?

Op **27 augustus** 2008 is er een zitting van de raadkamer van het hof waarbij de voorlopige hechtenis wordt verlengd t/m 8 januari 2009.

Daarna volgt op **5 januari** de eerste pro forma behandeling. Aanvankelijk zou er op die dag een regiezitting plaatsvinden, maar het dossier is nog niet binnengekomen van de rechtbank en dus kan dat niet doorgaan. N.B. Op 9 januari komt het dossier binnen.

Op de zitting is één van de zaaks-AG's aanwezig. De verdachte laat verstek gaan en wordt vertegenwoordigd door zijn raadsman. Deze beklagt zich erover dat de regiezitting niet doorgaat en dat het inmiddels wel erg lang duurt voordat het dossier binnen is. Mede op grond daarvan doet hij een verzoek tot opheffing van de gevangenhouding en betoogt kort gezegd, dat het hof, bij gebreke van het dossier niet in staat is een verantwoorde beslissing over de noodzaak tot voortdrijving van de voorlopige hechtenis te nemen. De AG adviseert negatief op het verzoek en het wordt afgewezen.

Op **23 maart** vindt dan de eerder geplande regiezitting plaats, waarbij allerlei afspraken worden gemaakt, die in dit verband niet terzake doen. Wel is van belang dat de gevangenhouding wordt verlengd. Beide zaaks-AG's zijn op deze zitting aanwezig.

Op **18 juni** vindt er dan weer een pro forma behandeling plaats. Voor deze zitting heeft de verdachte via zijn raadsman en conform de aanbeveling uit het briefje van het hof, een schriftelijk verzoek tot schorsing van de voorlopige hechtenis voor de duur van 4 dagen ingediend. Dat verzoek wordt behandeld door één van de zaaks-AG's – een andere dan op 5 januari - die niet in staat is om zelf de zaak op zitting te behandelen. Het verzoek strekt ertoe aanwezig te mogen zijn bij de aanstaande geboorte van zijn kind. Hij is in oktober in de strafinrichting in het huwelijk getreden met één van zijn voormalige “slachtoffers” en heeft bij haar een kind verwekt. Zij is op 10 juni “uitgerekend” maar ten tijde van de zitting is het kind nog niet geboren, zo is gebleken.

De AG beoordeelt het verzoek en komt op grond van haar moverende redenen, waarover elders meer, tot de conclusie dat het niet kan worden geweigerd. Ze vindt 2 dagen echter het maximum. Ze communiceert haar opvatting met de collega die de zaak op zitting zal behandelen zowel mondeling als schriftelijk. Bij haar beoordeling speelt het feit dat verdachte inmiddels tot ongewenst vreemdeling is verklaard, geen rol, want ze is daarvan op dat moment niet op de hoogte.

De behandelend AG brengt haar standpunt ter zitting over met de mededeling dat hij de zaak zelf niet kent en merkt op dat de toestemming uitsluitend geldt voor het bijwonen van de geboorte. (zie bijlage 3).

Het hof beslist op 19 juni dat het verzoek moet worden afgewezen en overweegt daartoe het volgende: “Verdachte is in eerste aanleg veroordeeld tot een onvoorwaardelijke gevangenisstraf voor de duur van zeven jaar en zes maanden en daarnaast heeft verdachte geen eigen verblijfstatus in Nederland. Bovendien heeft het hof bij tussenarrest van 6 april 2009 bepaald dat S.V., zijnde de zwangere echtgenote van verdachte nog als getuige dient te worden gehoord in de strafzaak tegen verdachte. Om voornoemde redenen acht het hof een schorsing van de voorlopige hechtenis van de verdachte niet wenselijk”.

Verdachte blijft derhalve vast zitten en woont de geboorte van zijn kind niet bij. Dat wordt op 23 juni geboren.

De volgende pro forma behandeling is op **4 september**. Opnieuw is geen van beide zaaks-AG's in staat om de zaak op zitting te behandelen. De ene is op vakantie en de andere wordt nog steeds in beslag genomen door de Puttense moordzaak, waarvan de behandeling in een beslissende fase verkeert. De behandelend AG is een andere dan op 18 juni en ook het hof is anders samengesteld. De AG is een plaatsvervanger die de gewoonte heeft haar zittingen door te spreken met een senior AG bij wie zij op de kamer zit. Zo wordt ook deze zaak gezamenlijk bekeken. Uit de aanwezige stukken blijkt niet van een verzoek tot schorsing of opheffing van de voorlopige hechtenis en als de senior AG kennelijk voor de zekerheid nog even in NIAS, het zaakregistratiesysteem op het ressortsparket kijkt, ziet hij ook daar geen aanwijzingen voor het ophanden zijn van een dergelijk verzoek. Niettemin wordt een dergelijk verzoek ter zitting (toch) mondeling gedaan en door het hof ook in behandeling genomen.

De verdachte is ter zitting aanwezig en namens hem verzoekt zijn raadsman de voorlopige hechtenis, primair voor onbepaalde tijd, subsidiair voor bepaalde tijd te schorsen. Hij verwijst daarbij naar het verzoek dat op de zitting van 18 juni is behandeld, waarbij het OM, onder voorwaarden kon instemmen met 2 dagen schorsing in het kader van de bevalling. Ook wijst hij op de, naar zijn mening, ambivalentie in de OM opvatting over verlof. Verdachte heeft namelijk ook verlof gevraagd aan de directeur van de inrichting en daarop heeft het OM in eerste aanleg negatief geadviseerd. Hij betoogt, aldus het proces verbaal van de zitting, dat het hof het schorsingsverzoek destijds heeft afgewezen omdat S. V., zijnde de echtgenote van zijn cliënt, nog als getuige diende te worden gehoord in de strafzaak tegen zijn cliënt. Deze overweging is volgens hem niet overtuigend. Hij deelt mee dat mevrouw S. V. een liefdesrelatie heeft met zijn cliënt en deze bij haar een kind heeft verwekt en besluit zijn betoog met de mededeling dat ze zelfs zijn getrouwd.

Mevrouw V. acht het wenselijk dat haar echtgenoot thuiskomt om voor de baby te zorgen staat er tenslotte in het proces verbaal.

Voor het hof waren er destijds meer overwegingen om het schorsingsverzoek af te wijzen dan de door de raadsman genoemde, maar dat komt verder niet aan de orde. Als de AG, die net als het hof overvallen wordt door het verzoek, het woord krijgt, zegt ze dat de behandelend AG destijds onder strikte voorwaarden akkoord is gegaan met het schorsingsverzoek van de verdachte en dat er inderdaad negatief is geadviseerd over het verzoek tot incidenteel verlof vanuit de inrichting. Dat is verwarrend zo zegt ze; maar het gaat haar te ver de voorlopige hechtenis (nu) te schorsen in verband met de verzorging van het kind en ze herhaalt dan min of meer de overige overwegingen van het hof uit de beschikking van 19 juni om het toenmalige verzoek af te wijzen.

Daarna gaat het weer over de termijn waarop de inhoudelijke behandeling kan plaatsvinden en wordt door het hof meegedeeld dat dit in ieder geval niet voor januari 2010 zal zijn.

Daarna vraagt de raadsman, aldus het zittingsproces-verbaal of de AG zich ook verzet tegen een schorsing voor bepaalde tijd. Zij repliceert dat de verdediging dit verzoek niet heeft onderbouwd. De raadsman onderbouwt dan het verzoek en eindigt zijn betoog met het verzoek de voorlopige hechtenis vanwege humanitaire redenen te schorsen. “Het is iets heel anders of je kind bij je in de penitentiaire inrichting op bezoek komt, of dat je thuis je kind in de wieg ziet liggen”. Inderdaad was de echtgenote van verdachte 3 maal met de baby in de inrichting op bezoek geweest.

De AG stemt er daarna mee in dat de voorlopige hechtenis voor maximaal 2 dagen wordt geschorst onder dezelfde voorwaarden als die welke destijds door de AG zijn gesteld en somt die voorwaarden nog eens op. De verdachte verklaart zich vervolgens bereid zich aan de voorwaarden te houden, maar verzoekt wel om schorsing voor langer dan 2 dagen.

Nadat het hof zich heeft teruggetrokken voor beraad deelt de voorzitter de beslissing mee die luidt:

“dat het hof, gezien het door de verdediging aangevoerde, het verzoek tot schorsing van de voorlopige hechtenis toewijst. Het hof beveelt dat de voorlopige hechtenis met één week wordt geschorst, van maandag 7 september 2009 te 12.00 uur tot maandag 14 september te 12.00 uur en dat dit bevel apart zal worden geminuteerd”. Opvallend is dat het hof geen tijdstip van melden in zijn beslissing opneemt. Het onderzoek wordt vervolgens geschorst tot 6 oktober en de verdachte wordt op 7 september om 12.00 uur in vrijheid gesteld.

De gevolgen van deze gang van zaken.

De grote opwinding over deze zaak is uiteraard primair veroorzaakt door het feit dat de betrokken verdachte uit Nederland is gevlucht. Die vlucht werd mogelijk gemaakt door de, volgens velen, onbegrijpelijke beslissing van het hof om bij zo'n verdachte de voorlopige hechtenis (tot tweemaal toe) te schorsen. Die beslissing is op zijn beurt tot stand gekomen door herhaalde verzoeken van de verdachte en diens raadsman om de voorlopige hechtenis op humanitaire gronden tijdelijk te onderbreken. Doordat verdachte in de inrichting met S.V. was getrouwd en met haar een kind had gekregen ging een zwaarwegende grond voor tijdelijke schorsing, namelijk kraambezoek, tot de mogelijkheden behoren. Daarnaast moet de beslissing tot schorsing van de voorlopige hechtenis tegen de achtergrond worden gezien van de vooruitzichten dat de inhoudelijke behandeling nog lang op zich zou laten wachten.

Al het voorgaande vormt echter geen onderdeel van mijn opdracht. De beslissing van het hof al helemaal niet, want behoudens appel, heeft het OM zich geen oordeel aan te matigen over rechterlijke beslissingen; en (eigenlijk) dien ik mij ook niet uit te laten over het inhoudelijke advies van de zaaks-AG naar aanleiding van het schriftelijke schorsingsverzoek dat op 18 juni door het hof werd behandeld, hoe zeer ook dat advies door velen onbegrijpelijk werd geacht en later het OM parten heeft gespeeld bij het innemen van een consistente proceshouding.

Het type afwegingen dat de betreffende AG moest maken wordt dagelijks gemaakt en daargelaten de vraag of ze voldoende advies heeft ingewonnen bij het eerstelijns OM (waarover later meer) kan ze niet zonder meer als juridisch onbegrijpelijk worden aangemerkt.

Hoe moeten nu, tegen de achtergrond van deze feiten, de vragen worden beantwoord die het College ten behoeve van dit onderzoek heeft geformuleerd? De vraag hoe de communicatie tussen de eerste en de tweede lijn m.b.t. de schorsing is verlopen en de vraag, kort gezegd, of de AG's die de zaak op zitting hadden te behandelen, voldoende inhoudelijk op de hoogte waren van de informatie die voor hun beslissing relevant kon zijn.

3.1 Communicatie tussen de eerste en de tweede lijn met betrekking tot de verzoeken om schorsing van de voorlopige hechtenis

Zoals hierboven reeds vermeld zijn er in totaal 3 verzoeken tot schorsing gedaan door de verdachte. Strikt genomen slechts 2, want het verzoek dat, mondeling op de zitting van 5 januari werd gedaan was een verzoek tot *opheffing* van de voorlopige hechtenis. Over dat verzoek is voorzover ik heb kunnen nagaan geen contact geweest met het Landelijk Parket (LP). Dat was (kennelijk) ook niet nodig, want de zitting werd gedaan door één van de zaaks-AG's, die in de argumentatie van de raadsman geen aanleiding ziet de voorlopige hechtenis op te heffen. Het hof volgt deze opvatting en de gevangenhouding wordt verlengd.

Het eerste verzoek tot schorsing dateert van 2 juni 2009 en wordt schriftelijk gedaan. Het wordt behandeld op de pro forma zitting van 18 juni. In het kader van het contact met de eerste lijn is 15 juni een belangrijke datum. Op die dag n.l. vindt er (weer) een overleg plaats tussen het ressortsparket en het LP. Daarbij is één van de zaaks-AG's aanwezig met twee parketsecretarissen en van de zijde van het LP de teamleider, de zaaks-OvJ en een tweetal parketsecretarissen. Het gesprek gaat niet over het schorsingsverzoek, maar over de mogelijke gevolgen van een aantal niet vernietigde tapgesprekken met zogenaamde geheimhouders. Over de vraag of het schorsingsverzoek aan de orde is geweest lopen de meningen van de

verschillende betrokkenen uiteen. Van de kant van het ressortsparket, wordt door de aanwezigen gesteld dat de AG ter vergadering heeft meegedeeld dat er een schorsingsverzoek was binnengekomen. Verder wordt gezegd dat op die mededeling door niemand van de aanwezigen van het LP wordt gereageerd.

De lezing van het LP is anders. Daar beweren alle aanwezigen dat van een dergelijke mededeling ter vergadering geen sprake is geweest. Op één uitzondering na zeggen allen dat het onderwerp ook niet in de marge, bij het opbreken van de vergadering of anderszins is besproken. De uitzondering wordt gevormd door een senior parketsecretaris van het LP die verklaart dat zij de AG, toen de vergadering al was afgelopen, tegen een andere deelnemer, ze weet niet meer wie, heeft horen zeggen dat er een schorsingsverzoek was gedaan. Wie die deelnemer was weet ze niet. Geen van de andere deelnemers kan het verhaal ook bevestigen. Wel verklaart ze nog dat ze, terug op haar kamer tegen een collega heeft gezegd dat er in de zaak van verdachte een schorsingsverzoek zou zijn gedaan.

Hoe dit ook zij, de AG heeft in ieder geval, hetzij in de volle vergadering, hetzij in de marge ervan, meegedeeld dat een verzoek tot schorsing was gedaan. Ze heeft het verzoek niet toegelicht en ze heeft ook niet getracht de opvatting van het LP over een dergelijk verzoek te vernemen. Haar beslissing/advies is dan ook niet *na* en zeker niet *in* overleg met de eerste lijn tot stand gekomen. Het advies is ook niet teruggekoppeld naar de eerste lijn, wellicht omdat men van oordeel was dat de betreffende informatie irrelevant was (geworden) omdat het hof het verzoek tot schorsing had afgewezen. Evenmin is overigens gebleken van navraag naar de aard van het advies en de beslissing van het hof door het LP.

Het tweede verzoek tot schorsing wordt, zoals we zagen, mondeling en onverwachts gedaan op de zitting van 4 september. Daardoor was de AG ter zitting niet in staat het advies van de eerste lijn in te winnen. Ze heeft daar, kennelijk vanwege het in haar stukken aanwezige advies van de bovengenoemde zaaks-AG, ook geen aanleiding toe gezien, b.v. door het vragen van schorsing van de zitting voor een dergelijk overleg. Ook in dit geval wordt de opstelling van het 2^e lijns OM en de beslissing van het hof om tot schorsing van de voorlopige hechtenis over te gaan, niet dadelijk teruggekoppeld aan de eerste lijn. Dat gebeurt pas op de maandag na het weekend als de invrijheidstelling van verdachte aanstaande is.

3.2 Kennis van de zaak bij de tweede lijn

Op het ressortsparket in Arnhem zijn, zoals eerder is vastgesteld de nodige maatregelen getroffen om de AG's die een pro forma zaak op hun zitting hebben staan, over de inhoud daarvan schriftelijk te informeren. Op het eerste gezicht lijken die maatregelen voldoende al heb ik niet na kunnen gaan wat zich telkens precies in de AG-mapjes bevond op de momenten dat deze zaak diende.

Ook de mondelinge overdracht is naar behoren verlopen getuige de informatie die de zaaks-AG ten behoeve van de zitting van 18 juni aan haar collega heeft verschaft. In het kader van de zitting van 4 september was van een dergelijk contact geen sprake omdat het schorsingsverzoek mondeling pas op de zitting werd gedaan. Daar was de zaak echter met de senior AG voorbereid en kon de AG ter zitting terugvallen op het, ook op schrift gestelde advies van de eerder genoemde zaaks-AG voor de zitting van 18 juni. Of zij heeft gezien wat haar collega op die zitting precies heeft gezegd is niet meer na te gaan. Aangenomen moet worden van niet, want strikt genomen sloeg dat advies op een andere situatie (de bevalling) dan thans, nu het kind al was geboren. Zij kan het zich in ieder geval niet herinneren en omdat de mapjes voortdurend worden aangevuld is, zoals gezegd, niet meer vast te stellen wat er precies heeft in gelegen.

Bijzondere aandacht vraagt het College in dit verband voor twee aspecten van de zaak te weten of de AG's op de hoogte waren van het feit dat verdachte –op enig moment- tot ongewenst vreemdeling was verklaard en van de verzoeken om verlof die de verdachte bij de directeur van het huis van bewaring had ingediend. Beide onderwerpen hangen, zoals nog zal blijken, enigszins samen, maar ik zal ze toch apart behandelen.

A. De verzoeken om verlof in de inrichting.

Voorzover ik heb kunnen nagaan is er door de verdachte slechts eenmaal een verzoek gedaan om incidenteel verlof te krijgen uit de inrichting namelijk op 19 mei 2009.

Krachtens artikel 3, tweede lid, van de regeling van de Minister van Justitie houdende vaststelling van de regels aangaande het tijdelijk verlaten van de inrichting bij wijze van verlof of strafonderbreking, moet advies aan het OM worden gevraagd indien het OM een executie-indicator heeft geplaatst. Dat was in casu het geval.

Op 25 mei stuurt een medewerker van de Penitentiaire Inrichtingen in Veenhuizen een adviesverzoek naar het arrondissementsparket te Almelo, waarschijnlijk omdat de zaak daar

op dat moment, (door de rechtbank Utrecht) wordt behandeld. Het verzoek wordt, kennelijk, doorgezonden naar het LP, waar op 29 mei een negatief advies wordt uitgebracht met als overwegingen 1) ernstig vluchtgevaar 2) zwaarte delicten 3) er is nog een openstaande zaak.

Kennelijk is deze motivering onvoldoende voor DJI en op 3 juni ontvangt het LP van het Hoofdkantoor (van DJI) een verzoek om nadere motivering. In dit verzoek wordt ook melding gemaakt van het feit dat verdachte ongewenst vreemdeling is, waarover later meer. Blijkens een aantekening van de behandelend parketsecretaris op het verzoek heeft hij de zaak telefonisch afgedaan op 5 juni en DJI verder verwezen naar de zaaks-AG's op het ressortsparket.

Desgevraagd verklaart de parketsecretaris dat hij de overwegingen die eerder waren genoemd heeft herhaald. De zaaks-OvJ heeft hij niet van het verzoek en zijn reactie daarop in kennis gesteld. Hij zegt niet te hebben geweten van een –tegelijktijd- lopend schorsingsverzoek en verklaart de brief van DJI niet te hebben doorgezonden naar het ressortsparket.

Op de vraag waarom niet, zegt hij dat het zijns inziens op de weg van DJI lag om het tweede lijns OM te consulteren.

Dat is echter niet gebeurd en derhalve was noch de zaaks-AG noch de zittings-AG op de hoogte van dit verzoek dat overigens op 4 juni, een dag voor de datering van de genoemde parketsecretaris op de brief van DJI, wordt afgewezen. Van die afwijzing gaat verdachte in beroep. Dat beroep wordt gegrond verklaard, maar in twee instanties wordt zijn verzoek niettemin afgewezen met de motivering dat zijn echtgenote hem al 3 maal in het HvB heeft kunnen bezoeken. De details van die afwijzing heb ik verder niet onderzocht omdat ze voor het antwoord op de gestelde vraag verder niet van belang zijn: de tweede lijn was van dit alles immers niet op de hoogte (gesteld).

B. De verblijfstatus van de verdachte.

In de brief van DJI van 3 juni 2009 wordt impliciet aangegeven dat verdachte ongewenst vreemdeling is en dat in zo'n geval incidenteel verlof niet mogelijk is. Voorzover ik heb kunnen nagaan is dat de eerste keer dat in de stukken die ik ter beschikking had, over de verblijfstatus van de verdachte wordt gerept. Omdat, zoals hierboven al is gebleken, de tweede lijn geheel buiten de behandeling van het verzoek om verlof uit de inrichting is gebleven, is ook de verblijfstatus van de verdachte daar toen niet bekend geworden. Die heeft dus ook geen rol gespeeld en kunnen spelen bij de advisering van het hof naar aanleiding van het schorsingverzoek dat op 18 juni is behandeld en afgewezen.

Bij de motivering van die afwijzing valt (wel) op dat het hof een expliciete overweging wijdt aan de verblijfstatus van de verdachte. Wat het hof daar precies mee bedoeld heeft kan ik in het kader van dit onderzoek niet nagaan omdat mijn opdracht beperkt is tot de gang van zaken bij het OM.

Wel kan gezegd worden dat de betreffende motivering van het hof het ressortsparket in ieder geval de gelegenheid bood om zich te realiseren dat de verblijfstatus van de verdachte er kennelijk toe deed. Op 8 juli wordt de zaaks-AG die het advies voor de zitting van 18 juni heeft gemaakt, via een interne mail expliciet geïnformeerd over de verblijfstatus van verdachte. Dat mailbericht is gebaseerd op een telefonische mededeling van het selectiebureau van DJI waarin wordt gezegd dat verdachte tot ongewenst vreemdeling is verklaard en dat op grond daarvan geen toestemming is verleend voor verlof door DJI. De AG verklaart desgevraagd dat ze kennis heeft genomen van het mailbericht, maar er geen speciale aandacht aan heeft besteed. Daar was op zich ook geen aanleiding toe omdat er immers op dat moment geen zittingen in de zaak van verdachte aanstaande waren. Of het mailtje in een van de eerder genoemde zittingsmapjes is terecht gekomen, is niet meer vast te stellen. In ieder geval is het bij een controle van die mapjes niet aangetroffen en zegt ook de behandelend AG op de zitting van 4 september, dat ze het niet heeft gezien.

Het mailbericht is nog op dezelfde dag aanleiding geweest een mutatie te maken in NIAS en daarin de status van ongewenst vreemdeling te vermelden. De senior AG, met wie de AG van 4 september haar zitting voorbereidde en die, om onverwachte incidenten uit te sluiten, nog in NIAS heeft gekeken, verklaart echter deze mutatie niet te hebben gezien tijdens zijn “inspectie”. En zo heeft de status van ongewenst vreemdeling (ook) op de zitting van het hof van 4 september voor de standpuntbepaling van het OM geen rol gespeeld.

Opvallend is overigens dat het hof evenmin op de verblijfstatus van verdachte terugkomt bij zijn motivering om deze keer het verzoek tot schorsing wel in te willigen; zoals overigens geen van de overwegingen die op 18 juni nog een rol speelden thans nog van belang lijken te zijn. Geen enkele daarvan wordt tenminste expliciet genoemd.

Tenslotte moet in dit verband nog worden opgemerkt dat het hof en ook het OM, bij het behandelen van een schorsingsverzoek (natuurlijk) niet gebonden zijn aan de eerder genoemde ministeriële regeling omtrent verlof. Het hof kon derhalve, zoals het ook heeft gedaan, bij zijn beslissing om de voorlopige hechtenis te schorsen, de beperkingen die de regeling aan verlof uit de inrichting stelt, zonder meer passeren. Des te merkwaardiger is het dat de verblijfstatus van de verdachte, wat het hof daarbij zich ook heeft voorgesteld, op 18 juni kennelijk wel een rol speelde.

Voor het OM werd die status (van ongewenst vreemdeling) nog eenmaal actueel toen verdachte, op grond van de beschikking van het hof van 4 september, op 7 september feitelijk in vrijheid werd gesteld. De Vreemdelingendienst belde eerder die dag namelijk met de vraag of ze verdachte niet zouden aanhouden en in vreemdelingenbewaring zouden stellen. Dat werd echter door de nieuwe zaaks-AG die hierbij betrokken werd een te groot affront richting het hof geacht en er is derhalve van afgezien.

4. PERIODE NA SCHORSING VERDACHTE

4.1 Zitting van 10 september 2009

Na de invrijheidstelling van verdachte op 7 september gebeurt er van alles, waarover meer hierna onder 4.3. Dit culmineert in de aanhouding van verdachte op 9 september en de behandeling door het hof op 10 september van het verzoek van het OM de schorsing op te heffen in verband met dreigend vluchtgevaar.

De AG die op die dag zitting heeft, is tot dan toe onbekend met de zaak, maar verklaart dat hij voldoende tijd heeft gehad om zich op de behandeling voor te bereiden. Hij geeft inzag in het betoog dat hij heeft opgesteld om de vordering van het OM te onderbouwen. Daaruit blijkt dat hij keurig de formele punten die bij zo'n vordering aan de orde (moeten) komen heeft opgesomd en in dat kader aandacht heeft besteedt aan de bijbehorende artikelen van het Wetboek van Strafvordering.

Vervolgens betoogt hij dat uit het proces-verbaal van de politie, voldoende blijkt van gevaar voor vlucht en dat dit op zichzelf voldoende is om de schorsing op te heffen. Immers, als het vluchtgevaar tevoren had vastgestaan, zou de schorsing nooit zijn verleend. Daarnaast, zo gaat hij verder, heeft de verdachte voorwaarde 3 van de schorsingsbeschikking geschonden: hij mocht zich niet schuldig maken aan enig strafbaar feit of zich op andere wijze misdragen. Welnu: het voorbereiden van het vertrek naar Turkije is een misdraging omdat hij daarmee de Nederlandse overheid de mogelijkheid ontnemt de strafzaak tot een goed einde te brengen. Daarnaast is het bezit van een vals paspoort een strafbaar feit en verdachte was bezig zich dat paspoort te verschaffen.

Verder gaat hij nog in op de betrouwbaarheid van de informatie en zegt dat het een ambtsedig proces-verbaal van een politieambtenaar betreft. Dat diens informant niet bekend wordt gemaakt, ach hij geen bezwaar. Hier gelden niet dezelfde strenge eisen als die aan het bewijs van een strafbaar feit moeten worden gesteld.

De AG merkt tenslotte op dat hij ervan uitgaat dat zo'n informant niet lichtvaardig dit soort informatie aan de politie vertelt. Daar is dus, volgens hem, al een drempel genomen voordat zo iemand de telefoon pakt. De verbalisant kent de betreffende informant en noemt hem/haar betrouwbaar. Daarmee is, zo zegt hij, een tweede drempel genomen.

Het feit dat verdachte ongewenst vreemdeling was is op de zitting buiten discussie gebleven omdat de AG daarvan niet op de hoogte was. Nadat de AG het woord heeft gevoerd en hij heeft gepersisteerd bij zijn vordering tot opheffing van de schorsing, trekt het hof zich terug

en doet dadelijk uitspraak. Daarbij wordt de vordering afgewezen met als overwegingen: “dat het hof na onderzoek is gebleken dat het aan verdachte door het hof op 4 september 2009 gestelde vertrouwen, niet aantoonbaar is geschonden. Het aan de vordering gehechte procesverbaal bevindingen bevat slechts informatie uit anonieme bron die op geen enkel punt nader geverifieerd is”. Daarna wordt de op 4 september verleende schorsing onder dezelfde voorwaarden verlengd tot woensdag 16 september te 12.00. Daarmee wordt de verdachte als het ware gecompenseerd voor de 2 dagen die hij door de aanhouding, opsluiting en aansluitende zitting, heeft gemist.

4.2 Slachtoffers

Uit de interviews is gebleken dat er ongeveer 120 slachtoffers van verdachte bekend zijn. Daarvan zijn in de tenlastelegging 11 personen met naam genoemd, waaronder de huidige echtgenote van verdachte. Eén van de slachtoffers is opgenomen in een getuigenbeschermingsprogramma.

Zowel na het bekend worden van de beslissing van het gerechtshof om de voorlopige hechtenis te schorsen voor een periode van één week als bij de beslissing om de vordering tot opheffing van de schorsing af te wijzen, heeft de administratie van het ressortsparket Arnhem alle op de tenlastelegging genoemde slachtoffers per brief over deze beslissingen geïnformeerd. Zij hebben dus in korte tijd twee maal een brief ontvangen. In dat kader heeft de administratie contact opgenomen met de Nationale Recherche in verband met het achterhalen van de adressen van een aantal slachtoffers.

Zedenrechercheurs van de Nationale Recherche hebben zoveel mogelijk getracht (ook de niet op de tenlastelegging genoemde) slachtoffers telefonisch in te lichten. In dat kader is er veelvuldig contact geweest met andere korpsen in binnen- en buitenland om de verblijfplaats van slachtoffers te achterhalen en om aandacht te vragen voor deze slachtoffers.

Daarnaast is onmiddellijk na de schorsing van de voorlopige hechtenis door de Nationale Recherche onderzocht of er aanwijzingen waren dat slachtoffers vanaf dat moment meer gevaar liepen dan voor de schorsing. Dit bleek niet het geval te zijn.

Overigens zijn alle bij de Nationale Recherche bekende slachtoffers bij aanvang van het onderzoek “Sneep” in het bezit gesteld van een piketnummer van de Nationale Recherche dat altijd bereikbaar is.

4.3 Maatregelen na de schorsing

Nadat het gerechtshof de voorlopige hechtenis van verdachte op 4 september 2009 heeft geschorst, wordt een politie-inspecteur van de Nationale Recherche op 8 september 2009 omstreeks 19.00 uur benaderd door een hem bekende en door hem betrouwbaar geachte persoon die concrete informatie heeft over vluchtplannen van verdachte. De zaaksovj van het Landelijk Parket wordt hiervan op de hoogte gesteld en nog dezelfde avond wordt er toestemming verkregen voor het plaatsen van telefoontaps op nummers van verdachte en zijn omgeving. Voorts geeft de betrokken teamleider van het Landelijk Parket opdracht om verdachte op grond van artikel 84 Sv aan te houden. De volgende ochtend komen er aanwijzingen dat verdachte zich zou bevinden in een vakantiehuisje te Volendam. Het huis wordt onder observatie genomen en de hoofdovj van het Landelijk Parket geeft toestemming voor de inzet van een arrestatieteam. Verdachte meldt zich echter op 9 september 2009 bij de politie te Alkmaar alwaar hij onmiddellijk wordt aangehouden. Vervolgens wordt de opheffing van de schorsing van de voorlopige hechtenis gevorderd, waarvan op 10 september 2009 de behandeling door het gerechtshof plaatsvindt. Hoe deze zitting is verlopen is hierboven onder 4.1 beschreven.

Op maandag 14 september 2009 om 9.30 uur deelt de politie aan het ressortsparket mede dat verdachte zich na vrijdag 11 september 2009 niet meer heeft gemeld. Uit de interviews en de stukken is mij gebleken dat er vanaf dat moment diverse maatregelen in gang zijn gezet. De boodschap van de politie is nog dezelfde ochtend medegedeeld aan de zaaksovj van het Landelijk Parket. Die dag vindt er bij het Landelijk Parket te Zwolle een overleg plaats tussen onder meer de zaaksovj en één van de zaaks-AG's over de aanpak van dit probleem. Het ressortsparket neemt contact op met het gerechtshof om te overleggen over de datum waarop de behandeling van de vordering tot opheffing van de schorsing van de voorlopige hechtenis kan plaatsvinden. Uiteindelijk blijkt deze vordering de volgende dag te kunnen worden behandeld.

Voorts wordt een Europees aanhoudingsbevel (Eab) opgesteld en naar de politie gestuurd. De teamleider van het Landelijk Parket neemt contact op met de liaison officers in Boekarest, Belgrado en Ankara om hen te attenderen op het feit dat verdachte mogelijk via de landen waar zij opereren naar Turkije zal vluchten.

Op 15 september 2009 wijst het gerechtshof de vordering tot opheffing van de schorsing toe. Voorts wordt de Interpol signalering geëffectueerd. Ook wordt de beslissing genomen om met

onmiddellijke ingang het GOO (ten Groep Opsporing en Onttrekkingen) van de KLPD in te zetten teneinde verdachte op te sporen en aan te houden.

5. AFSPRAKEN TUSSEN OM EN POLITIE OVER MELDINGSPLICHT

Het gerechtshof heeft op 4 september 2009 besloten om de voorlopige hechtenis te schorsen gedurende één week, ingaande op maandag 7 september 2009, onder de voorwaarden dat verdachte zijn paspoort inlevert en zich dagelijks meldt op het politiebureau te Alkmaar. Daarbij is door het hof geen tijdstip bepaald. Nadat het gerechtshof een vordering tot opheffing van de schorsing heeft afgewezen, is de schorsing voortgezet onder dezelfde voorwaarden.

De politie te Alkmaar is op 7 september 2009 door het ressortsparket Arnhem op de hoogte gesteld van de meldingsplicht. Het ressortsparket heeft daarbij een telefoonnummer verstrekt waarmee “ten spoedigste” contact moest worden opgenomen indien verdachte zich niet meer zou melden. De politie heeft daarop diverse voorzieningen getroffen om uitvoering te geven aan de meldingsplicht.

Op vrijdag 11 september 2009 om 13.00 uur heeft verdachte zich voor het laatst gemeld op het politiebureau te Alkmaar. Op zaterdag 12 september 2009 had hij tot 24.00 uur de tijd om zich te melden. Ook in het weekend kon verdachte bij het politiebureau terecht. Het personeel dat het politiebureau in het weekend bemande was ingelicht over verdachte en het feit dat hij zich dagelijks diende te melden.

De politie heeft het ressortsparket op maandag 14 september op de hoogte gesteld van het feit dat verdachte zich niet meer had gemeld. Op grond van een intern onderzoek van de politie naar aanleiding van deze zaak, staat vast dat er in het weekend door de politie niet getracht is om contact op te nemen met het ressortsparket over het niet meer verschijnen van verdachte. Overigens is bij onderzoek door de politie achteraf gebleken dat het door het ressortsparket verstrekte telefoonnummer buiten kantoor tijden niet bereikbaar was en ook niet stond doorgeschakeld. Daarbij moet worden opgemerkt dat de politie over voldoende informatie beschikte om met het Openbaar Ministerie in contact te komen.

6. CONCLUSIES

1. De overdracht van de zaak van de eerste naar de tweede lijn is vrijwel voorbeeldig verlopen. In een zeer vroege fase, ruim voor de behandeling bij de rechtbank zijn er diverse contacten geweest en heeft het ressortsparket kunnen meespreken over de tenlastelegging, het bewijs en dergelijke. Na de zitting is dit contact op hoofdlijnen goed blijven lopen. Zo is de appelmemoorie van het OM gezamenlijk besproken en is er veel aandacht besteed aan de problemen van de geheimhoudergesprekken.

Het vorenstaande heeft ertoe bijgedragen dat het ressortsparket naar mijn mening voldoende geëquipeerd was om deze complexe zaak in hoger beroep op een gedegen wijze te behandelen. Ook in vergelijking met andere mij bekende zaken, is de overdracht in casu goed verlopen.

Gelet op deze conclusie heb ik afgezien van het vermelden van de precieze overlegdata.

2. Het eigenaarschap heeft gestalte gekregen door het aanwijzen van 2 zaaks-AG's, van wie er één de gebieds-AG voor het Landelijk Parket was. Er was telkens één van deze AG's bij de overleggen met de eerste lijn aanwezig. Daardoor was de tweede lijn terdege op de hoogte van de aard, de omvang en de pijnpunten in de zaak en kon daar onmiddellijk op worden ingespeeld bij aanvang van de procedure in hoger beroep. In ieder geval op dat moment was het eigenaarschap van de zaak op het ressortsparket op een goede wijze gewaarborgd.

De leiding van het parket heeft zich bij deze zaak zeer betrokken getoond en is zich er van meet af aan van bewust geweest dat het hier om een bijzondere zaak ging. Toen duidelijk was dat er problemen waren met de geheimhoudergesprekken heeft de parketleiding zich terdege in de zaak verdiept en inhoudelijk leiding gegeven. Die inhoudelijke betrokkenheid is verder toegenomen toen duidelijk werd dat er iets was mis gegaan. De parketleiding heeft toen het voortouw genomen en gezorgd dat op korte termijn zo veel mogelijk informatie boven tafel kwam.

Juist tegen deze achtergrond wekt het verwondering dat is goedgevonden dat de ene zaaks-AG zich intensief als OvJ met de Puttense moordzaak is kunnen blijven bezighouden (overigens met groot succes) en dat de andere per 1 augustus is vervangen in verband met detachering bij het ressortsparket in Amsterdam. De overwegingen die tot de eerstgenoemde beslissing hebben geleid zijn op zich

begrijpelijk; die welke voor de tweede worden aangevoerd, minder. In ieder geval hadden in mijn opvatting *niet* beide beslissingen moeten worden genomen in een zaak van een dergelijke importantie en complexiteit.

3. Het uitgangspunt dat de zaaks-AG (s) ook de pro forma behandelingen voor hun rekening nemen is niet gerealiseerd. Dat heeft ertoe geleid dat beide schorsingsverzoeken en ook de vordering van het OM tot opheffing van de schorsing, door drie verschillende AG's zijn behandeld. De dominantie van het zittingsrooster, waarnaar ook het hof regelmatig verwijst, doet zich hier kennelijk gelden. Er zijn maatregelen genomen om de behandelend AG's schriftelijk zo goed mogelijk inhoudelijk voor te bereiden op de zaak, hetgeen op zich wel goed gelopen is. Ook is het uitgangspunt dat er contact moet zijn tussen de zittings-AG en de zaaks-AG, bij één van de drie behandelingen tot uitdrukking gekomen. Desondanks wordt in dit traject naar mijn mening teveel overgelaten aan het persoonlijk initiatief en is niet duidelijk wie het initiatief tot een dergelijk contact moet nemen. Zo is bijvoorbeeld vastgesteld dat de zaaks-AG niet op de hoogte was van de pro forma behandeling op 4 september. Ook is komen vast te staan dat de behandelend AG's niet of nauwelijks schriftelijk terugkoppelen ten behoeve van eventuele volgende behandelingen.

Daarom maak ik, ondanks de op zich zelf adequate regelingen om de zitting-AG's zo goed mogelijk op hun taak voor te bereiden, toch twee kanttekeningen. Die hebben te maken met **urgentie en nuance**.

Hoezeer de AG's ook hun professionele plicht vervullen tijdens een pro forma behandeling, en hoezeer wellicht alles wat gezegd had moeten worden ook is gezegd (quod non in een aantal gevallen) het is en het blijft **niet hun** zaak. Daardoor is het vrijwel onmogelijk de urgentie over te brengen die juist in deze zaak zo dringend nodig was. Een dergelijke urgentie lijkt te ontbreken wanneer de behandelend AG tijdens de behandeling verklaart dat hij de zaak zelf niet kent en vervolgens- op zich adequaat- te berde brengt wat de zaaks-AG heeft gezegd en opgeschreven. Evenmin getuigt het van een krachtige opstelling als een behandelend AG, na zich twee keer te hebben verzet tegen een schorsing tenslotte "door de bocht gaat" omdat er in het AG-mapje een advies ligt van de zaaks-AG dat strikt genomen niet op de onderhanden zijnde situatie slaat, maar haar wel legitimeert om bakzeil te halen omdat ze geen **eigen inhoudelijke feeling** met de zaak heeft en dus is aangewezen op haar professionele reflexen. Wat ontbreekt is een grote mate van gretigheid, die ik bij de

zaaks-AG's hier en daar wel heb aangetroffen en die zeker in de eerste lijn volop aanwezig was.

Daarmee kom ik op de nuance of misschien beter het detail. De betrekkelijke afstand die de behandelend AG's, ondanks alle mondelinge en schriftelijke voorbereiding toch ten opzichte van een pro forma zaak, die niet de hunne is, houden leidt er ook toe dat details/nuances verloren gaan. Het meest duidelijke voorbeeld is het verschil tussen de reden voor de opeenvolgende verzoeken tot schorsing. Het eerste verzoek sterkt ertoe bij de bevalling aanwezig te kunnen zijn en het is precies daarom dat de zaaks-AG, om humanitaire redenen, kan instemmen met een schorsing van maximaal twee dagen mede omdat ze de kans zeer klein acht dat verdachte rond de bevalling de benen zal nemen. Deze nuance wordt op de zitting van 18 juni nog duidelijk door de behandelend AG naar voren gebracht, maar ontbreekt bij de behandeling van het mondelinge verzoek op de zitting van 4 september. Daar vraagt de verdachte schorsing om zijn kind in de huiselijke setting te bezoeken, adviseert de behandelend AG tot twee maal toe afwijzend, maar verandert ze tenslotte van mening op grond van een advies dat in haar mapje zat, maar dat niet voor deze situatie was bedoeld; een situatie die bovendien niet de randvoorwaarden kende die de zaaks-AG destijds wel aanwezig achtte. Een ander voorbeeld is de gang van zaken rond de ongewenst verklaring. Wat er verder zij van de gebeurtenissen in dit verband, vastgesteld moet worden dat het gerechtshof blijkens de beschikking van 19 juni 2009 in zijn overwegingen heeft meegenomen dat verdachte in Nederland geen eigen verblijfstatus heeft. Daarop is door geen van de AG's acht geslagen, terwijl dit een aanwijzing had kunnen zijn voor het binnen houden van verdachte.

4. De communicatie tussen de eerste en de tweede lijn betreffende de opstelling van het OM bij de schorsingsverzoeken is – van beide zijden – niet goed verlopen. De zaaks-AG laat na, bij een bespreking, waarin dat heel goed mogelijk was geweest, expliciet het oordeel van de eerste lijn te vragen. De eerste lijns opvatting in deze, die bij navraag van mijn kant, absoluut afwijzend bleek te zijn over welke vorm van schorsing dan ook, heeft daarom op geen enkel moment een rol gespeeld bij de behandeling van de schorsingsverzoeken. Dat laat onverlet dat één van de behandelend AG's aanvankelijk, eigener beweging tot dezelfde conclusie kwam. Ook is de eerste lijn nimmer geïnformeerd over de afloop van de pro forma behandelingen.

Van de kant van de eerste lijn is weinig initiatief getoond om de tweede lijn te informeren over feiten die mogelijk van belang konden zijn voor een standpuntbepaling over de schorsing. De brieven van DJI van 25 mei en 3 juni 2009 hebben het ressortsparket nimmer bereikt. Ook is niet actief geprobeerd om op de hoogte te blijven van de processuele voortgang van de zaak. Zo is bijvoorbeeld nooit gevraagd hoe de pro forma zittingen zijn afgelopen. Maar wellicht moet dit verklaard worden tegen de achtergrond van het feit dat men een schorsing eenvoudigweg onvoorstelbaar achtte.

De inhoudelijke afstemming in deze zaak is derhalve goed verlopen. De processuele afstemming is onvolledig geweest.

5. De politie heeft op basis van de bevindingen van het voornoemde interne onderzoek, geconstateerd dat er intern niets was geregeld voor de situatie dat verdachte zich niet meer zou melden. Dit heeft ertoe geleid dat er anderhalve dag te laat melding is gemaakt van het feit dat verdachte niet meer was verschenen. Hoewel ook ik van oordeel ben dat dit in eerste instantie te wijten is aan de politie, waarbij ik wil opmerken dat dit soort vormen van meldingsplicht weinig voorkomt, had het ressortsparket een telefoonnummer aan de politie moeten verstrekken dat ook buiten kantoor tijden bereikbaar was. Bij het voorgaande heeft verder een rol gespeeld dat het gerechtshof bij het bepalen van de schorsingsvoorwaarden geen tijdstip had vastgesteld waarop verdachte zich dagelijks zou moeten melden. Daardoor kon er in dit geval 35 uur verstrijken voordat duidelijk was dat verdachte zich op zaterdag 12 september 2009 niet meer had gemeld.
6. Ten aanzien van de slachtoffers is onmiddellijk na de beslissing van het gerechtshof om de voorlopige hechtenis te schorsen, alsmede na de beslissing om de vordering tot opheffing van de schorsing af te wijzen, actie ondernomen, in die zin dat getracht is alle slachtoffers in te lichten over beide beslissingen en een dreigingsonderzoek te doen. Eén en ander is naar mijn oordeel zorgvuldig verlopen.
7. Hetzelfde geldt voor de maatregelen die zijn getroffen nadat bleek dat verdacht zich niet meer had gemeld. Door de eerste en tweede lijn is terzake nauw samengewerkt en zijn alle mogelijke middelen in binnen- en buitenland in gezet teneinde verdachte te kunnen aanhouden. Ook dit is derhalve goed verlopen.

7. AANBEVELINGEN

1. Schrap het algemene uitgangspunt dat de zaaks-AG de pro forma behandelingen in **al** zijn zaken doet.
2. Selecteer uit het totaal van zaken dat aanhangig is (en waarbij pro forma behandelingen aan de orde zijn), een beperkt aantal zaken, dat, om wat voor redenen dan ook, speciale aandacht verdient.
Zulks naar analogie van de gevoelige zaken regeling bij het College.
3. Besteedt aan **deze** zaken als parketleiding bijzondere aandacht en regel in ieder geval dat **alle** processuele stappen in zo'n zaak door de zaaks-AG worden behandeld.
4. Verbeter, voor de overige zaken, waarin meerdere AG's proceshandelingen verrichten, de voorbereiding van de behandeling.
5. *Mondeling*, door duidelijk te bepalen dat de zaaks-AG het initiatief moet nemen om de zittings-AG voor de behandeling te informeren en dat bij de terugkoppeling het omgekeerde geldt.
6. *Schriftelijk*, door een formulier te ontwikkelen waarop, bij iedere behandeling, door de AG ter zitting, kort wordt genoteerd wat er is gebeurd. Dit formulier "reist mee" in het AG-mapje en de inhoud ervan moet (telkens) in NIAS worden opgenomen.
7. Zorg dat een dergelijk formulier ook in mapjes van de bijzondere zaken komt te liggen.
8. Bepaal dat bij de bijzondere zaken de zaaks-AG de (nieuwe) stukken die voor de volgende behandeling van de zaak van belang zijn, in kopie, toezendt aan de eerste lijn. Tevens is van belang dat de zaaks-AG zowel vóór als na de behandeling contact heeft met de eerste lijn.
9. Bepaal voor de overige zaken eveneens dat relevante stukken aan de eerste lijn worden verstrekt. Die kan dan zelf beslissen of ze wil reageren.

10. Bepaal dat de eerste lijn, alle stukken die op het parket binnenkomen over een zaak waarin hoger beroep is ingesteld, doorzendt aan het ressortsparket en dat er bij de bijzondere zaken ook mondeling contact wordt opgenomen.

11. Doe nader onderzoek naar de vraag hoe de bij derden (DJI en IND) beschikbare informatie over verlofverzoeken en over de verblijfstatus van iemand die in voorlopige hechtenis verblijft, onmiddellijk kan worden verstrekt aan het eerste lijns parket dat de zaak van betrokkene behandelt.

NAWOORD

Ik ben al diegenen die ik heb kunnen spreken erkentelijk voor de openhartige wijze waarop zij desgevraagd informatie hebben verstrekt en inzage in stukken hebben gegeven teneinde dit onderzoek een zo stevig mogelijke basis te verschaffen.

BIJLAGE 1: GEÏNTERVIEWDE PERSONEN

Ressortsparket Arnhem

- HAG
- plv. HAG
- de 3 zaaks-AG's
- zittings-AG zitting 18 juni 2009
- zittings-AG zitting 4 september 2009
- zittings-AG zitting 10 september 2009
- senior AG
- secretaris
- coördinatrice backoffice

Landelijk Parket Zwolle

- teamleider mensenhandel
- zaakofficier van justitie
- 2 secretarissen
- administratief juridisch medewerkster

Ressortsparket Den Haag

Landelijk HAG

Arrondissementsparket Alkmaar

Hovj

Nationale Recherche

Teamleider onderzoek Sneep

BIJLAGE 3: Passage uit proces-verbaal van zitting 18 juni 2009

“De advocaat-generaal merkt op – zakelijk weergegeven – :

Aangezien ik zelf de zaak niet ken, heeft de behandelend advocaat-generaal het schorsingsverzoek bekeken en zich daarbij gebaseerd op de verwachting dat de baby nu al geboren zou zijn. Om humanitaire redenen zou een schorsing voor de duur van twee dagen verantwoord zijn, maar ik weet niet hoe zij over deze situatie zou hebben geoordeeld nu de baby er nog niet is. Met een schorsing voor de duur van twee dagen om de geboorte te vieren en de moeder bij te staan kan ik instemmen vanaf het moment dat verdachte te horen krijgt dat de baby is geboren. Daarbij dienen wel de schorsingsvoorwaarden gesteld te worden dat hij zijn paspoort inlevert en zich dagelijks op het politiebureau meldt.”